

ประเด็นทางวัฒนธรรมที่ต้องพิจารณาในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ:
แนวทางปฏิบัติสำหรับนักวิจัยใหม่

Cultural Issues in Conducting Interview in Qualitative Research:
Guidance for Novice Researchers

จำเนียร จวงตระกูล¹, ลัดดาวัลย์ สำราญ², ภคมน โภคะธีรกุล³, สุรีย์พร สลัปสี⁴

Jamnean Joungrakul¹, Laddawan Someran², Pakamon Pokateerakul³, Sureeporn
Salapsri⁴

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ¹

Faculty of Liberal Arts, North Bangkok University

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ²

Faculty of Business Administration and Information Technology, Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi

วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์³

College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี⁴

Faculty of Humanities and Social Sciences, Dhonburi Rajabhat University

E-mail : sureeporn.s@dru.ac.th⁴

Date Received : 6 March 2024 Date Revised : 27 August 2024

Date Accepted : 15 November 2024 Date Published online : 27 December 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอประเด็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่นักวิจัยจะต้องพิจารณาและคำนึงถึงในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาดำเนินการโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสกัดข้อมูลเพื่อใช้เป็นฐานในการเขียนบทความนี้ ขอบเขตของการศึกษาประกอบด้วย (1) บทนำได้นำเสนอที่มาและความสำคัญของประเด็นที่จะศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา และวิธีการศึกษา รวมทั้งขอบเขตของการศึกษา ประกอบด้วย (2) การทบทวนวรรณกรรมซึ่งประกอบด้วย ความหมายของการสัมภาษณ์ ประเภทของการสัมภาษณ์ กระบวนการขั้นตอนการสัมภาษณ์ และประเด็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่นักวิจัยผู้สัมภาษณ์ต้องคำนึงถึงในการดำเนินการสัมภาษณ์ (3) สรุปผลการศึกษา คณะผู้ศึกษาได้นำเสนอประเด็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่นักวิจัยผู้สัมภาษณ์จะต้องพิจารณาให้

ความสำคัญและดำเนินการอย่างเหมาะสมในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ภาษาและสำเนียงหรือน้ำเสียง ระยะห่างระหว่างคู่สนทนา เพศสภาพ สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลและนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ ระยะเวลา ศาสนา และชาติพันธุ์ ทั้งนี้ การตรวจสอบและตีความข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความถูกต้องของผลการวิจัยด้วย (4) ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา ได้แก่ แบบจำลอง ประเด็นวัฒนธรรมในการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการคำนึงถึงประเด็นทางวัฒนธรรมทั้งเจ็ดประการตลอดกระบวนการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพนำไปสู่ผลการวิจัยที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ และ (5) ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรศึกษาประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพนักวิจัยที่มีต่อการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงคุณภาพ กระบวนการสัมภาษณ์ ประเด็นวัฒนธรรม นักวิจัยใหม่

Abstract

This academic article aims at presenting cultural issues in conducting interview in qualitative research. A non-systematic literature review is applied in this study. A review of related literature is conducted and data extraction is performed and used as a basis for composing this article. The scope of this article comprises: (1) background and significance of the topic to be studied plus objective, method and scope of the study; (2) literature review on definition, types of interview process and cultural issues in interview in qualitative research; (3) conclusion and discussion: The study identifies seven cultural issues that researcher should take into consideration in conducting interview in qualitative research comprised: Paralinguistics; Proxemics; Gender; Status; Timing; Religious; and Ethnicity. Furthermore, to enhance research validity, various data verification methods should be employed when examining and interpreting interview data; (4) new findings from the study: A model of cultural considerations in qualitative research interviews has been developed. This model serves as a comprehensive guideline for conducting interviews, emphasizing seven key cultural issues to ensure high-quality data collection and credible outcomes; and (5) recommendations: It is suggested that future studies explore the ethical dimensions and professional codes of conduct for researchers in relation to interviewing in qualitative research.

Keywords: Qualitative Research, Interview Process, Cultural Issues, Novice Researchers.

บทนำ

การสัมภาษณ์เป็นวิธีการที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ซึ่งนิยมใช้ทั้งในการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ จุดมุ่งหมายสำคัญในการสัมภาษณ์คือการได้ข้อมูลที่มีคุณภาพอย่างครบถ้วนสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัยอันจะนำมาซึ่งผลการวิจัยที่มีคุณภาพ มีความถูกต้องเชื่อถือได้ การที่จะได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์นั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักวิจัยผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่ง นักวิจัยจึงจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ให้ข้อมูลเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยอย่างใกล้ชิดจนเกิดความเชื่อถือไว้วางใจ (Trust) และพร้อมที่จะเปิดเผยและให้ข้อมูลอย่างเต็มที่และเต็มใจ ทั้งนี้ การสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อนในประเด็นทางวัฒนธรรมและมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ประเด็นทางวัฒนธรรมมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ ประเด็นทางวัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากเป็นรากฐานของความคิด ความเชื่อ และการแสดงออกของบุคคล ดังนั้น การที่จะเกิดความคุ้นเคยอย่างใกล้ชิดและมีความเชื่อถือไว้วางใจได้นั้น ความเข้าใจและการตระหนักรวมทั้งการปฏิบัติในการแสดงออกในประเด็นต่าง ๆ ทางด้านวัฒนธรรมของผู้ให้ข้อมูล เช่น ประเด็นของเพศสภาพ (Gender) และชาติพันธุ์ (Ethnicity) เป็นต้น ซึ่งในประเด็นเพศสภาพนั้นไม่จำกัดอยู่เพียงประเด็นเพศหญิงหรือเพศชาย (Feminine or Masculine) (Hofstede & Hofstede, 2005) เท่านั้นแต่ยังรวมถึง LGBTQ+ (lesbian, gay, bisexual, transgender, and questioning or queer) (Rainbow Health Ontario, 2012; Porta, et al., 2017) เช่น ประเด็นการสมรสเท่าเทียม เป็นต้น ส่วนประเด็นชาติพันธุ์หรือกลุ่มชาติพันธุ์นั้น เริ่มมีความชัดเจนมากขึ้นถึงความหลากหลายในสังคมต่าง ๆ (Lie, 2006; O'Hare, 2014; Zhang & Okazawa, 2023) รวมทั้งในสังคมไทยด้วย ซึ่งเพิ่มความสลับซับซ้อนในทางปฏิบัติมากขึ้น ประกอบกับประเด็นทางวัฒนธรรมนั้น เป็นเรื่องของความเชื่อ ความคิดพื้นฐานรวมตลอดถึงวิถีชีวิตอันประกอบด้วยขนบธรรมเนียมและประเพณี (Komin, 1990; Trompenaars & Hampden-Turner, 1998) ซึ่งถูกหล่อหลอมกลมกล่อมกลามาตั้งแต่เกิดอย่างต่อเนื่องในทิศทางที่แตกต่างกันอาจนำไปสู่ความแตกต่างกันในพฤติกรรมหรือการแสดงออกในประเด็นเดียวกัน ซึ่งมีผลต่อการสัมภาษณ์และการให้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ทั้งนี้ นักวิจัยต้องพิจารณาถึงคำตอบ การใช้ภาษา และพฤติกรรมของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นการสะท้อนถึงบริบททางวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้ นักวิจัยเข้าใจความหมายที่แท้จริงของข้อมูลมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจของผู้ให้สัมภาษณ์กับผู้สัมภาษณ์ก็เป็นอีกประเด็นทางวัฒนธรรมที่นักวิจัยควรให้ความสำคัญ เพราะการสร้าง ความเข้าใจในโครงสร้างทางสังคมนี้จะช่วยให้ นักวิจัยสามารถจัดการกับความสัมพันธ์เชิงอำนาจได้ ดังนั้น การศึกษาประเด็นทางวัฒนธรรมในการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิจัยใหม่หรือนักวิจัยที่ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนจาก การวิจัยเชิงปริมาณมาดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพจะต้องศึกษาทำความเข้าใจให้ถ่องแท้และนำไปปฏิบัติในการดำเนินการสัมภาษณ์ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วน จากการทบทวนวรรณกรรมเบื้องต้นพบว่ามีการศึกษาและตีพิมพ์ในประเด็น

วัฒนธรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นในชุมชนวิจัยไทยไม่มากนัก จึงจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาเพิ่มเติมและเผยแพร่ให้เป็นที่รับรู้และมีการปฏิบัติอย่างกว้างขวางมากขึ้น คณะผู้ศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้จึงได้นำประเด็นนี้มาดำเนินการศึกษาเพื่อการเผยแพร่ให้กว้างขวางมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาประเด็นวัฒนธรรมที่สำคัญที่นักวิจัยผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องคำนึงถึงในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งแนวทางในการปฏิบัติในการสัมภาษณ์โดยเน้นที่การวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีดำเนินการศึกษา

คณะผู้ศึกษาดำเนินการโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อสกัดข้อมูลออกมาใช้เป็นฐานในการเขียนบทความฉบับนี้ตามแนวทางที่นำเสนอไว้โดย Dhillon, (2022) และ Green et al., (2006); Ferrari, (2015); Huelin, Iheanacho, Payne, and Sandman, (2015); Rahman, Zulkifle, Aslam, and Khan, (2019). และตามแนวทางที่นำเสนอและดำเนินการโดย จำเนียร จวงตระกูล, ศิวะพร ภูพันธ์, อุทัย อัมพิมพ์ และอารี ผสานสินธุวงศ์ (2566) ซึ่งเป็นการศึกษาแบบการทบทวนวรรณกรรมที่ไม่ใช้ระบบ (Non-systematic Literature Review) ที่มีความแตกต่างโดยสิ้นเชิงจากวิธีการทบทวนวรรณกรรมที่เป็นระบบและการวิเคราะห์เชิงอภิมาน (Systematic Literature Review and Meta-Analysis) ซึ่งเป็นระเบียบวิธีการวิจัยรูปแบบจำเพาะรูปแบบหนึ่ง (Kitchenham et al., 2009; Snyder, 2019; Xiao & Watson, 2019; Mengist et al., 2020) ซึ่ง จำเนียร จวงตระกูล, กล้าหาญ ณ น่าน และอรรรพพล ศิริสิทธิ์ยากร (2566) ได้อธิบายเป็นภาษาไทยไว้ ซึ่งมีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากการกำหนดหัวข้อและขอบเขตการศึกษา ตามด้วยการค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ จากนั้นคัดเลือกวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วสกัดข้อมูล (Data Extraction) ออกมา เพื่อรวบรวมและเชื่อมโยงข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และเรียบเรียงเป็นบทความนี้ โดยบทความนี้จะนำเสนอเป็นบทความวิชาการ (Academic Article) ประเภทบทความการทบทวนวรรณกรรม (Review Article) (Rahman et al., 2019)

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษา ประกอบด้วย (1) บทนำซึ่งแสดงถึงความสำคัญและความจำเป็นของการศึกษาครั้งนี้ (2) การทบทวนวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วย ความหมายของการสัมภาษณ์ ประเภทของการสัมภาษณ์ กระบวนการดำเนินการสัมภาษณ์ ความสำคัญและประเด็นวัฒนธรรมที่ต้องคำนึงถึงในการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (3) สรุปผลการศึกษา (4) ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ และ (5) ข้อเสนอแนะจากการศึกษารวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป ทั้งนี้ ขอบเขตของการศึกษานี้ครอบคลุมแง่มุมทั่วไปของการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ และประเด็นทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อกระบวนการสัมภาษณ์ ซึ่งจะเป็น

ประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับนักวิจัยในการเตรียมความพร้อมและดำเนินการสัมภาษณ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงความละเอียดอ่อนทางประเด็นวัฒนธรรม

การทบทวนวรรณกรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษา คณะผู้ศึกษาได้ทำการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นสำคัญ ซึ่งประกอบด้วยความหมายของการสัมภาษณ์ ประเภทของการสัมภาษณ์ กระบวนการดำเนินการสัมภาษณ์ และความสำคัญและประเด็นวัฒนธรรมในการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ความหมายของการสัมภาษณ์ในการวิจัย

เนื่องจากการสัมภาษณ์มีการนำไปใช้อย่างหลากหลาย เช่น การสัมภาษณ์ในการจ้างงาน การสัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชน หรือการสัมภาษณ์ในสื่อมวลชนทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือโทรทัศน์ รวมทั้งการสัมภาษณ์ในการวิจัยหลายรูปแบบ ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งมีวิธีการกระบวนการขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป ในส่วนนี้จะได้นำเสนอความหมายของการสัมภาษณ์ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาในบทความนี้ต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรม (จำเนียร จวงตระกูล, 2553; สุภัททา พิณฑะแพทย์, 2564; Kvale, 1996; Boyce & Neale, 2006; Young et. al., 2018; Alamri, 2019; Cheron, Salvagni & Colomby, 2021; Mwita, 2022; Taherdoost, 2022; Dursun, 2023) พอสรุปได้ว่า การสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการระหว่างนักวิจัยผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการสื่อสารสองทางมีการโต้ตอบกันระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่นักวิจัยผู้สัมภาษณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ตามวิธีการ ซึ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพมักใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลักในการดำเนินการสัมภาษณ์นั้นนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ควรคำนึงถึงประเด็นจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ นักวิจัยผู้สัมภาษณ์รวมทั้งประเด็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเพื่อนำไปสู่ผลการวิจัยที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ต่อไป เนื่องจากการสัมภาษณ์ในการวิจัยนั้นมีหลายประเภทที่มีความเหมาะสมกับระเบียบวิธีการการวิจัยที่แตกต่างกัน ซึ่งจะได้นำเสนอในลำดับต่อไป

ประเภทของการสัมภาษณ์ในการวิจัย

การที่จะดำเนินการสัมภาษณ์ให้ได้ผลจำเป็นต้องทำความเข้าใจในการสัมภาษณ์แต่ละประเภท จากการทบทวนวรรณกรรม (จำเนียร จวงตระกูล, 2553; Patton, 1990; Kvale, 1996; Fox, 2006; Knapik, 2006; Stuckey, 2013; Rashidi, Begum, Mokhtar & Pereira, 2014; Elhami & Khoshnevisan, 2022;

Mwita, 2022; Taherdoost, 2022; George, 2023; George & Merkus, 2023; Robinson, 2023) สรุปได้ว่า การสัมภาษณ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประเภทของการสัมภาษณ์

ประเภท	ลักษณะ/ข้อดี/ข้อเสีย/การใช้งาน
1. การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)	<p>ลักษณะ: เป็นการสนทนากันระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับนักวิจัยผู้สัมภาษณ์มีลักษณะที่ไม่เป็นทางการ เป็นการสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้างใด ๆ ไม่มีแบบสัมภาษณ์หรือแนวคำถาม นักวิจัยผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ ต้องอาศัยประสบการณ์และความชำนาญในการสัมภาษณ์สูง โดยการตั้งคำถามให้ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถาม มีการตอบโต้กันเป็นการสื่อสารแบบสองทาง</p> <p>ข้อดี: เป็นการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะไม่เป็นทางการมีความเป็นกันเองระหว่างนักวิจัยผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลทำให้ได้ข้อมูลที่กว้างขวางและลึกซึ้ง</p> <p>ข้อเสีย: ข้อมูลที่ได้รับเป็นระบบระเบียบขึ้นอยู่กับนักวิจัยผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ตั้งคำถามตามที่เห็นสมควรซึ่งอาจไม่มีการเรียงลำดับของประเด็นของเนื้อหาทำให้เกิดความยากลำบากในการวิเคราะห์ข้อมูลอีกประการหนึ่งจำเป็นต้องใช้นักวิจัยที่มีประสบการณ์การสัมภาษณ์สูงซึ่งหาได้ยาก</p> <p>การใช้งาน: เหมาะสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ และเหมาะสำหรับกรณีที่นักวิจัยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการสัมภาษณ์สูง</p>
2. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)	<p>ลักษณะ: เป็นการสัมภาษณ์ที่นักวิจัยผู้สัมภาษณ์ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นแนวทางในการตั้งคำถามการสัมภาษณ์ และให้ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ตอบ ซึ่งเป็นการสนทนาที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบสองทางแต่มีรูปแบบที่ค่อนข้างเป็นทางการมากกว่าการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง</p> <p>ข้อดี: นักวิจัยผู้สัมภาษณ์ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นแนวทางในการตั้งคำถามทำให้ได้คำตอบที่เป็นข้อมูลเป็นระบบระเบียบง่ายแก่การนำไปดำเนินการจัดการข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ นักวิจัยผู้สัมภาษณ์อาจไม่จำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ที่สูงก็สามารถดำเนินการสัมภาษณ์ได้</p> <p>ข้อเสีย: การดำเนินการสัมภาษณ์มีลักษณะค่อนข้างเป็นทางการเนื่องจากต้องใช้แบบสัมภาษณ์เป็นแนวทางอาจทำให้ใช้เวลามากขึ้นและผู้ให้ข้อมูลอาจลังเลที่จะให้ข้อมูลหรือให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการตรวจทานก่อนปิดการสัมภาษณ์</p> <p>การใช้งาน: เหมาะสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพและนักวิจัยใหม่ซึ่งยังไม่มีประสบการณ์มากนัก</p>

ประเภท	ลักษณะ/ข้อดี/ข้อเสีย/การใช้งาน
3. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)	<p>ลักษณะ: เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดโครงสร้างไว้แน่นอนตายตัวมีคำถามพร้อมคำตอบให้ผู้ให้ข้อมูลเลือกตอบตามคำตอบที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ ทำให้ได้คำตอบตามที่นักวิจัยผู้สัมภาษณ์ได้กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ เป็นการบังคับให้ผู้ให้ข้อมูลตอบคำถามโดยใช้คำตอบที่กำหนดไว้จึงเป็นลักษณะการสื่อสารแบบทางเดียว นักวิจัยผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างผิวเผิน</p> <p>ข้อดี: การสัมภาษณ์เป็นไปด้วยความรวดเร็วเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลเพียงแต่เลือกคำตอบที่นักวิจัยผู้สัมภาษณ์ได้กำหนดไว้ให้เลือกไม่ต้องใช้ความคิดและไม่จำเป็นต้องไตร่ตรองใคร่ครวญอย่างลึกซึ้ง เพราะมีคำตอบให้เลือกอยู่แล้วข้อมูลที่ได้จึงเป็นโครงสร้างที่นำไปดำเนินการ จัดการและวิเคราะห์ข้อมูลได้ตามที่นักวิจัยได้กำหนดประเด็นไว้ อีกประการหนึ่งนักวิจัยอาจให้ผู้ช่วยวิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ได้เพราะไม่ต้องใช้ดุลยพินิจหรือประสบการณ์ในการสัมภาษณ์ก็สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยแบบสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดคำถามและคำตอบที่แน่นอนตายตัว</p> <p>ข้อเสีย: คำตอบจากผู้ให้ข้อมูลเป็นคำตอบที่นักวิจัยได้กำหนดขึ้นเพื่อตอบคำถามที่นักวิจัยกำหนดขึ้นเช่นเดียวกันข้อมูลที่ให้เป็นคำตอบจึงไม่ใช่คำตอบของผู้ให้ข้อมูลแต่เป็นคำตอบของนักวิจัย จึงไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ แต่เหมาะสมที่จะใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ</p> <p>การใช้งาน: เหมาะสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณและสามารถใช้ผู้ช่วยนักวิจัยทำการสัมภาษณ์แทนนักวิจัยได้</p>

ที่มา: คณะผู้ศึกษา, 2567

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่าการสัมภาษณ์ทั้งสามประเภทนั้น การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างกับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ส่วนการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนั้นเหมาะที่จะใช้กับการวิจัยเชิงปริมาณ อย่างไรก็ตามเนื่องจากนักวิจัยส่วนใหญ่อาจจะมีประสบการณ์ในการสัมภาษณ์ไม่สูงนัก การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจึงเป็นทางเลือกสำหรับนักวิจัยใหม่และนักวิจัยโดยทั่วไปก็นิยมใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นหลัก นอกจากนี้ การสัมภาษณ์ประเภทนี้ยังสามารถนำไปใช้กับวิธีการการสัมภาษณ์แบบต่าง ๆ ได้หลายแบบ เช่น การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (Face to Face) แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การสัมภาษณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น LINE และอื่น ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผ่าน แอปพลิเคชันการประชุมออนไลน์ต่าง ๆ ด้วย เช่น Microsoft Teams และอื่น ๆ เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเป็นกลุ่มหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) ได้อีกด้วย

กระบวนการขั้นตอนการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรม (จำเนียร จวงตระกูล, 2553; Patton,1990; Kvale,1996; Leech, 2002; Fox, 2006; Ryan, Coughlan & Cronin, 2009; Bolderston, 2012; Rashidi, et al., 2014; McGrath, Palmgren, & Liljedahl, 2019; Cuoco, et al., 2022; Taherdoost, 2022; Dursun, 2023; Kuhn, 2023) สรุปได้ว่า การสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพมีกระบวนการขั้นตอน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กระบวนการขั้นตอนการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนการสัมภาษณ์	การดำเนินการในการสัมภาษณ์
1. ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์	<p>1.1 การเตรียมเครื่องมือการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบขอคำยินยอม เครื่องบันทึกเสียง/โทรศัพท์มือถือ แบตเตอรี่สำรอง (Power Bank) ค่าตอบแทนและเอกสารลงนามรับค่าตอบแทนหรือของที่ระลึก การจัดทำแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)</p> <p>1.2 การเตรียมผู้ให้สัมภาษณ์ โดยการประสานนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ โทรศัพท์ ไลน์ หนังสือหรือจดหมาย ศึกษาสถานที่ ที่จอดรถ แผนที่เพื่อการเดินทาง และทดลองเดินทาง การสร้างความคุ้นเคยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือไปพบเพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยก่อนการสัมภาษณ์จริง การประสานกับ เลขานุการ ผู้ช่วยส่วนตัว หรือเจ้าหน้าที่ประสานงานเพื่อยืนยันการนัดหมายก่อนวันเดินทาง ไปทำการสัมภาษณ์</p> <p>1.3 การเตรียมตัวผู้สัมภาษณ์ ดำเนินการโดยการซ้อมสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ เตรียมการแต่งกายให้เข้ากับบริบท เตรียมการเดินทาง เช่น ขับรถไปเอง ใช้แท็กซี่ ใช้รถไฟฟ้า หรือใช้รถโดยสารสาธารณะ เตรียมนามบัตร และเตรียมบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอย่างอื่นที่อาจต้องใช้อ้างอิงหรือแลกบัตรเข้าไปในสถานที่ที่จำเป็นต้องแลกบัตร</p>
2. ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์	<p>2.1 เปิดการสัมภาษณ์ ดำเนินการด้วยการกล่าวทักทายและแสดงความเคารพ ควรเริ่มต้นด้วยการพูดคุยในประเด็นทั่วไปก่อนเพื่อสร้างความคุ้นเคยและความเป็นกันเองเพื่อนำไปสู่ความเชื่อถือว่าไว้วางใจที่จะเปิดเผยและให้ข้อมูล ด้วยการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างชัดเจน รวมทั้งขอคำยินยอมในการให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์และการบันทึกเสียงโดยใช้ข้อความในแบบสัมภาษณ์เป็นแนวทางและขอให้ลงนามในเอกสารให้คำยินยอม และเอกสารการรับค่าตอบแทน พร้อมทั้งขอเอกสารอ้างอิง เช่น บัตรประชาชนตามที่จำเป็น แล้วมอบค่าตอบแทน</p>

<p>ขั้นตอนการสัมภาษณ์</p>	<p>การดำเนินการในการสัมภาษณ์</p>
	<p>หรือของที่ระลึก รวมถึงการทดลองใช้เครื่องบันทึกเสียงเพื่อความแน่ใจในคุณภาพของเสียง</p> <p>2.2 ปฏิบัติการสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์นักวิจัยผู้สัมภาษณ์ตระหนักและนำประเด็นวัฒนธรรมทั้งหมดมาใช้ตลอดการสัมภาษณ์ การเข้าสู่ประเด็นคำถามตามแบบสัมภาษณ์ ควรเริ่มจากคำถามที่มีความซับซ้อนน้อยก่อนโดยคำนึงถึงบริบทซึ่งสามารถสลับลำดับคำถามได้ตามที่เห็นสมควร ใช้คำถามตามประเภทของคำถามในการสัมภาษณ์ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ อาทิ ต้องการถามถึงประสบการณ์ ความคิดเห็น ความรู้สึก ถามถึงความรู้ หรือถามภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นต้น และใช้คำถามแทรกหรือคำถามเพิ่มเติม (Probe) ตามจังหวะเวลาที่เหมาะสมหรือจำเป็น ควรฟังอย่างตั้งใจและพูดให้น้อยที่สุด ให้โอกาสผู้ให้สัมภาษณ์พูดและอธิบายให้มากที่สุด เมื่อถามครบทุกคำถามในแบบสัมภาษณ์แล้ว ควรเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมตามความประสงค์ของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย ควรตรวจสอบความเรียบร้อยขั้นสุดท้ายของคุณภาพของเสียงและเก็บตกในประเด็นต่าง ๆ ให้แน่ใจก่อนยุติการสัมภาษณ์</p>
<p>3. ขั้นปิดการสัมภาษณ์</p>	<p>การกล่าวขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ที่ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูล และควรแจ้งให้ผู้ให้สัมภาษณ์ว่าอาจจะต้องกลับมาขอสัมภาษณ์เพิ่มเติมหากจำเป็น กล่าวอำลาและแสดงความเคารพอย่างเหมาะสมตามสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์</p>

ที่มา: คณะผู้ศึกษา, 2567

จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพมีกระบวนการขั้นตอนแบ่งออกได้เป็นสามขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ขั้นดำเนินการสัมภาษณ์ และขั้นปิดการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดตามที่ปรากฏในตารางข้างต้น ซึ่งในแต่ละขั้นตอนนี้มีประเด็นวัฒนธรรมที่จะต้องคำนึงถึงและดำเนินการดังจะได้นำเสนอต่อไป

ประเด็นวัฒนธรรมที่ต้องคำนึงถึงในการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประเด็นทางวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากวัฒนธรรมส่งผลต่อความคิด พฤติกรรม และการแสดงออกของผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งการตระหนักถึงประเด็นวัฒนธรรมจะช่วยเสริมสร้างการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างความสัมพันธ์ที่ดี และช่วยให้ผู้สัมภาษณ์สามารถตีความข้อมูลได้อย่างถูกต้อง หลีกเลี่ยงความเข้าใจผิด และเลือกคำถามที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาและลึกซึ้ง ซึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์นั้น มีประเด็นวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งหลายประการที่อาจมีผลต่อการให้ข้อมูลและ

การประพฤติปฏิบัติของนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ซึ่งอาจมีผลต่อคุณภาพของข้อมูลที่จะได้จากการสัมภาษณ์ และป้องกันการตีความข้อมูลที่คลาดเคลื่อน นักวิจัยผู้สัมภาษณ์จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับประเด็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างถ่องแท้ในการดำเนินการสัมภาษณ์ จากการทบทวนวรรณกรรม (จำเนียร จวงตระกูล, 2553; สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2553; 2554; Herod, 1993; Ferraro; 1998; Punch, 1998; Usunier, 1998; Whiteley, A., M. McCabe, et al., 1998; Marshall & Rossman, 1999; Leblanc, 2007; Denham & Onwuegbuzie, 2013; Lefkowich, 2019; Cuoco, et al., 2022; Mwita, 2022; Taherdoost, 2022; Walton, Kennedy, Oyewuwo, & Allen, 2022; Dursun, 2023; Folayan, Olowokeere, Lusher, Aina, Gascon, Martinez-Pérez, 2023) เห็นว่าประเด็นวัฒนธรรมที่สำคัญมี 7 ประการ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ประเด็นวัฒนธรรมที่อาจมีผลกระทบต่อการศึกษาสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ประเด็นวัฒนธรรม	คำอธิบาย	ผลกระทบและแนวทางแก้ไข
1. ภาษาและสำเนียงหรือน้ำเสียง (Paralinguistics)	คำว่า Paralinguistics เป็นการศึกษาด้านภาษา หมายถึงรวมถึงความเร็วของการพูดหรือการเปล่งเสียงในการพูดและสีหน้าของผู้พูด สิ่งเหล่านี้เป็นการเสริมคำพูดทำให้การพูดมีความชัดเจนหนักแน่นและตรงตามอารมณ์และความหมายของผู้พูดมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิต รวมถึงตลอดถึงขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจะมีผลต่อการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย	ภาษา สำเนียง และน้ำเสียงตลอดจนภาษากาย เช่น กิริยาท่าทางต่าง ๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์มีผลต่อการตีความข้อมูลที่แสดงออกด้วยวาจาหรือคำพูดเป็นอย่างมาก เช่น เสียงเบาอาจแสดงออกถึงความไม่มั่นใจในข้อมูลหรือคำตอบที่ให้เสียงดังอาจหมายถึงความไม่พอใจหรือความมีอคติต่อข้อมูลที่ให้ เป็นต้น นักวิจัยผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องทำความเข้าใจในเรื่องของภาษาและสำเนียงภาษาของผู้ให้ข้อมูลซึ่งมีความแตกต่างกันออกไป อีกทั้งการแสดงท่าทางประกอบคำพูดต่าง ๆ อาจมีผลต่อข้อมูลที่ให้หรือแสดงออกหรืออธิบาย ซึ่งเป็นการสะท้อนของวัฒนธรรมของผู้ให้ข้อมูล ดังนั้น นักวิจัยผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องทำความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้อย่างลึกซึ้งและใช้ความระมัดระวังในการตีความหมายและการวิเคราะห์ข้อมูล อีกทั้งยังจำเป็นต้องบันทึก

ประเด็น วัฒนธรรม	คำอธิบาย	ผลกระทบและแนวทางแก้ไข
		<p>ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้เอาไว้ในแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป</p>
<p>2. ระยะห่างระหว่างคู่สนทนา (Proxemics)</p>	<p>คำว่า Proxemics เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม ซึ่งทุกวัฒนธรรมจะมีประเด็นเรื่องของการเข้าใกล้ตัวหรือการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลในการเข้าสังคมหรือการติดต่อพูดคุยกัน ซึ่งแต่ละชาติหรือชาติพันธุ์จะมีกฎเกณฑ์หรือกติกาหรือขนบธรรมเนียมประเพณีที่แตกต่างกันออกไป ในบางสังคมการสวมกอดกันไม่ว่าจะเป็นระหว่างชายกับชาย/หญิงกับหญิงแสดงถึงความให้เกียรติและการยอมรับนับถือ ในขณะที่ในบางสังคม จะต้องเว้นระยะห่างโดยเฉพาะระหว่างหญิงกับชายไม่ให้ใกล้ชิดกันจนเกินไป เป็นต้น กฎเกณฑ์กติกากติกาหรือขนบธรรมเนียมประเพณีเหล่านี้มีการสืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่เกิด ซึ่งมีทั้งที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษรและไม่ได้มีการกำหนดชัดเจนให้เป็นลายลักษณ์อักษรแต่ฝังลึกอยู่ในความเชื่อของคนในสังคมนั้น และแสดงออกเป็นพฤติกรรมชีวิตประจำวัน</p>	<p>ในประเด็นนี้โดยทั่วไปแล้ว ในแต่ละวัฒนธรรมจะมีวิธีประพฤติดิปฏิบัติหรือพฤติกรรมหรือการแสดงออกแตกต่างกัน เช่น ในบางวัฒนธรรมเมื่อพบกันจะจับมือหรือในบางวัฒนธรรมอาจมีการสวมกอดไม่ว่าจะเป็นหญิงกับหญิง/ชายกับชาย/เพศชายกับเพศหญิง รวมทั้งอาจมีการจุมพิตกันด้วย แต่ในบางวัฒนธรรมจะต้องไม่เข้าใกล้กันจนเกินไป ดังนั้นนักวิจัยผู้สัมภาษณ์จะต้องศึกษาวัฒนธรรมในประเด็นนี้ของผู้ให้ข้อมูลและปฏิบัติอย่างถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งยังควรเว้นระยะห่างระหว่างนักวิจัยผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลอย่างพอเหมาะพอควรเพราะถ้าเว้นระยะห่างกันจนเกินไปอาจจะไม่ได้ยินเสียงของคู่สนทนาอย่างชัดเจน นอกจากนี้การปฏิบัติที่ไม่ถูกต้องอาจมีผลกระทบต่อความร่วมมือของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งอาจเป็นการคุกคามผู้ให้ข้อมูลได้อีกด้วย อาจมีผลต่อการให้ข้อมูลเป็นอย่างมากในบางกรณีอาจถึงขั้นยกเลิกการสัมภาษณ์ได้</p>
<p>3. เพศสภาพ (Genders)</p>	<p>เพศสภาพ ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับเพศสภาพมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเพราะเป็นประเด็นวัฒนธรรมที่ซับซ้อนล่อหลอมนกอล้อมเกลามาตั้งแต่เกิดต่อเนื่องมา ซึ่งเพศสภาพมีผลต่อความเชื่อความคิดวิถีชีวิตทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงออก</p>	<p>ประเด็นวัฒนธรรมเกี่ยวเรื่องเพศสภาพมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าประเด็นอื่นเพราะในปัจจุบันนี้มีเพศที่หลากหลายไม่เพียงแต่เพศหญิงกับเพศชายเท่านั้น ยังมีผู้ที่อยู่ในเพศสภาพ LGBTQ+ ที่มีวัฒนธรรมและการประพฤติดิปฏิบัติหรือ</p>

ประเด็น วัฒนธรรม	คำอธิบาย	ผลกระทบและแนวทางแก้ไข
	<p>แตกต่างกันทั้งในกลุ่มที่มีเพศเดียวกันและบุคคลอื่น ในสังคม ปัจจุบันนี้การยอมรับเรื่องความหลากหลายทางเพศกันอย่างกว้างขวางที่เรียกว่า LGBTQ+ ซึ่งความเชื่อความคิดวิถีชีวิตทัศนคติและพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปจากเพศหญิงหรือเพศชาย ในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ได้ให้การยอมรับและความสำคัญโดยออกกฎหมายมาคุ้มครองกลุ่มเพศสภาพต่าง ๆ ในประเด็นต่าง ๆ เช่น การสมรสเท่าเทียม เป็นต้น</p>	<p>การแสดงออกที่แตกต่างกันออกไป การประพฤติปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมของนักวิจัยผู้สัมภาษณ์อาจมีผลเชิงลบต่อผู้ให้ข้อมูลซึ่งจะเป็นผลต่อความร่วมมือและความลำเอียงในการให้ข้อมูล ทำให้ข้อมูลไม่ได้คุณภาพตามที่นักวิจัยผู้สัมภาษณ์ต้องการหรือในบางกรณี อาจถึงขั้นยกเลิกการสัมภาษณ์ไปเลยก็ได้เช่นกัน</p>
<p>4. สถานภาพ (Status)</p>	<p>คำว่า Status ในที่นี้หมายถึง สถานภาพ เป็นประเด็นที่วัฒนธรรมที่มีความสำคัญทั้งต่อตัวบุคคลและกลุ่มบุคคลในสังคมต่าง ๆ สถานภาพเป็นตัวกำหนดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น บิดามารดากับบุตร ครูอาจารย์กับนักเรียน เพื่อนชายกับเพื่อนหญิง เพื่อนหญิงกับเพื่อนชาย ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ข้าราชการกับประชาชน เป็นต้น สถานภาพต่าง ๆ เหล่านี้เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการแสดงออกต่อกันและกัน เนื่องจากสถานภาพเป็นประเด็นวัฒนธรรมที่สืบทอดหล่อหลอมต่อเนื่องกันมาจนเป็นความเชื่อ ความคิด วิถีชีวิต และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ปฏิบัติต่อกันในสังคมและเป็นที่ยอมรับในสังคม</p>	<p>ประเด็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้ข้อมูลและนักวิจัยผู้สัมภาษณ์มีผลกระทบต่อการสัมภาษณ์หลายประการ เช่น ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูล มีสถานภาพในตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงหรือเป็นผู้บริหาร อาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนเพียงพอ เนื่องจากนักบริหารมักจะมีภารกิจต่าง ๆ ที่ยุ่งเหยิง และมีเวลาไม่เพียงพอ ในขณะที่ผู้ให้ข้อมูล มีสถานภาพหน้าที่การงานโดยทั่วไปอาจมีข้อจำกัดด้านเวลาและความรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่นักวิจัยผู้สัมภาษณ์ต้องการอาจทำให้ได้ข้อมูลไม่เพียงพอ นักวิจัยผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องใช้คำถามแทรกหรือคำถามติดตามเพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่พึงประสงค์</p>
<p>5. จังหวะเวลา (Timing)</p>	<p>จังหวะเวลาเป็นประเด็นสำคัญที่มีผลต่อการสัมภาษณ์เนื่องจากจังหวะเวลาที่ไม่เหมาะสมอาจเกิดผลกระทบได้อย่าง</p>	<p>ประเด็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับเวลาในแต่ละสังคมมีความแตกต่างกันไป เช่น สังคมตะวันตกหรือสังคมที่เป็นประเทศที่พัฒนา</p>

ประเด็น วัฒนธรรม	คำอธิบาย	ผลกระทบและแนวทางแก้ไข
	<p>กว้างขวาง โดยในแต่ละสังคมจะมีวิธีการปฏิบัติต่อกันในประเด็นเรื่องจังหวะเวลาที่แตกต่างกัน ในสังคมตะวันตกหรือในประเทศที่พัฒนาแล้วเรื่องความตรงต่อเวลามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในขณะที่บางประเทศบางสังคมให้ความสำคัญกับความตรงต่อเวลาแตกต่างกันออกไป ในขณะที่ขณะเดียวกันในบางอาชีพประเด็นเรื่องจังหวะเวลาที่มีความสำคัญอย่างมากไม่สามารถปล่อยให้ล่วงเลยไปได้ ในขณะที่บางอาชีพจำเป็นต้องใช้เวลาในการคิดทบทวนไตร่ตรองหรือต้องอยู่ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง จึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มที่ เช่น ศิลปินอาศัยการกระตุ้นจากสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดอารมณ์ในการแสดงออกหรือการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เป็นต้น การเลือกเวลาที่เหมาะสมในการดำเนินการต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญรวมทั้งการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพด้วย ในขณะที่จังหวะเวลาเป็นโอกาสที่เกิดขึ้นที่ผู้เกี่ยวข้องจะต้องให้ความสนใจและสนใจ โดยการใช้จังหวะเวลาที่เกิดหรือโอกาสที่เกิดขึ้นนั้นทำให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนหรือการดำรงชีวิตของตนอย่างเต็มที่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล</p>	<p>แล้วจะให้ความสำคัญกับเวลาเป็นอย่างมาก ความตรงต่อเวลาจึงมีความสำคัญในขณะที่บางสังคมไม่เคร่งครัดในเรื่องเวลานอกจากนี้จังหวะเวลาในการสัมภาษณ์นั้นก็มีความสำคัญและมีผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้ให้ข้อมูล เช่น ในเวลาที่โกรธหรือมีอารมณ์ที่ไม่ปกติอาจให้ข้อมูลที่เป็นเชิงลบและมีอคติ เป็นต้น นักวิจัยผู้ให้สัมภาษณ์จำเป็นต้องพิจารณาประเด็นนี้อย่างรอบคอบ ในบางกรณีอาจมีการเลื่อนการนัดหมายออกไปก่อนแล้วนัดหมายใหม่ ในขณะเดียวกันอาจมีบางจังหวะเวลาที่มีเหตุการณ์สถานการณ์หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่คาดคิดเกิดขึ้นในกรณีที่เป็นสถานการณ์เชิงลบอาจจำเป็นต้องเลื่อนการนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์ออกไปก่อน แต่กรณีที่เป็นโอกาสที่จะได้ข้อมูลอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง นักวิจัยผู้สัมภาษณ์อาจพิจารณาใช้โอกาสนี้ในการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ได้ ดังนั้นนักวิจัยผู้สัมภาษณ์จึงจำเป็นต้องพิจารณาปัจจัยด้านจังหวะเวลานี้อย่างรอบคอบ นอกจากนี้เพื่อเป็นการป้องกันปัญหานักวิจัยผู้สัมภาษณ์ควรมีความตรงต่อเวลาและไปถึงจุดนัดหมายการสัมภาษณ์ก่อนเวลาโดยนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ควรไปรอผู้ให้ข้อมูล มิใช่ผู้ให้ข้อมูลมารอนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ ซึ่งอาจทำให้เกิดทัศนคติเชิงลบหรืออคติ จนอาจส่งผลต่อการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล</p>

ประเด็น วัฒนธรรม	คำอธิบาย	ผลกระทบและแนวทางแก้ไข
6. ศาสนา (Religious)	ศาสนา หมายถึง ระบบความเชื่อของมนุษย์อันมีหลักคือแสดงจุดกำเนิดและความสิ้นสุดของโลก เป็นต้น แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปหรือการทำ ความดีงดเว้นสิ่งที่ไม่ควรทำ พร้อมทั้งมี พิธีกรรมที่กระทำตามความเห็นหรือตาม คำสั่งสอนในความเชื่อนั้น ๆ	ศาสนาเป็นความเชื่อที่สืบทอดต่อเนื่องกัน มาของชุมชนหรือสังคม เป็นความเชื่อที่ฝัง ลึกอยู่ในจิตสำนึกของแต่ละกลุ่มศาสนาซึ่ง มีความแตกต่างกัน แม้ว่าจะมีจุดมุ่งหมาย อันเดียวกันคือการสร้างเสริมความสงบสุข ในสังคมและชุมชนก็ตาม แต่ความเชื่อ พื้นฐานและวิธีการปฏิบัติจะแตกต่างกัน ออกไป ดังนั้น การสัมภาษณ์เพื่อเก็บ ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ นักวิจัยผู้ สัมภาษณ์จำเป็นต้องคำนึงถึงศาสนา ประกอบด้วย โดยจำเป็นจะต้องศึกษาและ ทำความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับศาสนา ของผู้ให้ข้อมูลด้วย ซึ่งการศึกษาข้อมูล เกี่ยว กับ ภูมิ หลัง หรือ ทาง ด้าน ประชากรศาสตร์จะช่วยให้ นักวิจัยผู้ สัมภาษณ์สามารถดำเนินการสัมภาษณ์ได้ ข้อมูลที่มีคุณภาพตามเป้าหมายของการ วิจัยที่กำหนดไว้
7. ชชาติพันธุ์ (Ethnicity)	ชาติพันธุ์ คือ กลุ่มคนที่อยู่ในประเทศใด ประเทศหนึ่ง มีวัฒนธรรมร่วมกัน มี ขนบธรรมเนียมประเพณี และภาษาพูด เดียวกัน อีกทั้งมีความเชื่อว่าสืบเชื้อสายมา จากบรรพบุรุษเดียวกัน กลุ่มชาติพันธุ์ยัง หมายรวมถึงชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อย ในประเทศไทย คนไทยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ ใหญ่ที่สุด นอกจากนั้นยังมีกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ อีกจำนวนมาก เช่น กลุ่มชาติพันธุ์จีน กลุ่มชาติพันธุ์มอญ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู โดยรัฐบาลพยายามส่งเสริมให้ทุกกลุ่มชาติ	สังคมปัจจุบันเป็นสังคมหลากหลายชาติ พันธุ์ ซึ่งประเด็นปัญหาด้านกลุ่มชาติพันธุ์ เริ่มปรากฏชัดแจ้งขึ้นในสังคม และ ประเทศต่าง ๆ ความไม่สงบสุขที่เกิดขึ้นใน ปัจจุบันปรากฏในรูปสงครามส่วนหนึ่งมี พื้นฐานมาจากลักษณะเฉพาะกลุ่มชาติ พันธุ์ เนื่องจากแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มี ลักษณะจำเพาะเป็นของตนเองหากไม่ สามารถอยู่ร่วมกันได้ก็จะเกิดความขัดแย้ง ที่รุนแรงเป็นสงครามที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน ดังนั้นความเข้าใจและการยอมรับนับถือใน ลักษณะจำเพาะของกลุ่มชาติพันธุ์จึงมี

ประเด็น วัฒนธรรม	คำอธิบาย	ผลกระทบและแนวทางแก้ไข
พันธุที่อยู่ในประเทศไทยมีความเท่าเทียมกัน และมีความสำนึกเป็นชาติเดียวกัน	ความจำเป็นและมีความสำคัญในการวิจัย เชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เพื่อเก็บ ข้อมูลนั้นนักวิจัยผู้สัมภาษณ์จำเป็นต้องมี ความเข้าใจในลักษณะจำเพาะของกลุ่ม ชาติพันธุ์ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ เพื่อที่จะได้เกิดความเข้าใจและเก็บ รวบรวมข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงตาม ธรรมชาติ อันจะนำไปสู่การได้ข้อมูลที่มี คุณภาพและนำไปสู่ผลการวิจัยที่มี คุณภาพเชื่อถือได้ต่อไป	

ที่มา: คณะผู้ศึกษา, 2567

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าประเด็นวัฒนธรรมทั้งเจ็ดประการซึ่งรวมทั้งภาษาและสำเนียงหรือน้ำเสียง (Paralinguistics) ระยะห่างระหว่างคู่สนทนาหรือระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ (Proxemics) เพศสภาพ ของผู้ให้ข้อมูลและนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ (Gender) สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลและนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ (Status) รวมทั้งจังหวะเวลาในการสัมภาษณ์ (Timing) ศาสนา (Religious) ชาติพันธุ์ (Ethnicity) อาจมีผลกระทบต่อการศึกษาทั้งในด้านการแสดงออกหรือการประพฤติปฏิบัติในการตอบคำถามและการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล รวมถึงการประพฤติปฏิบัติต่อกันระหว่างนักวิจัยผู้สัมภาษณ์และผู้ให้ข้อมูล ซึ่งวัฒนธรรมหรือความเชื่อพื้นฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณีของผู้ให้ข้อมูล หรือท้องถิ่นหรือบริบทของการสัมภาษณ์อาจมีผลทั้งทางบวกและทางลบ ดังนั้น นักวิจัยผู้สัมภาษณ์ควรศึกษาประเด็นวัฒนธรรมทั้งเจ็ดประการนี้ให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนและตระหนักถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นและเตรียมการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นขณะดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพซึ่งจะนำไปสู่ผลการวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

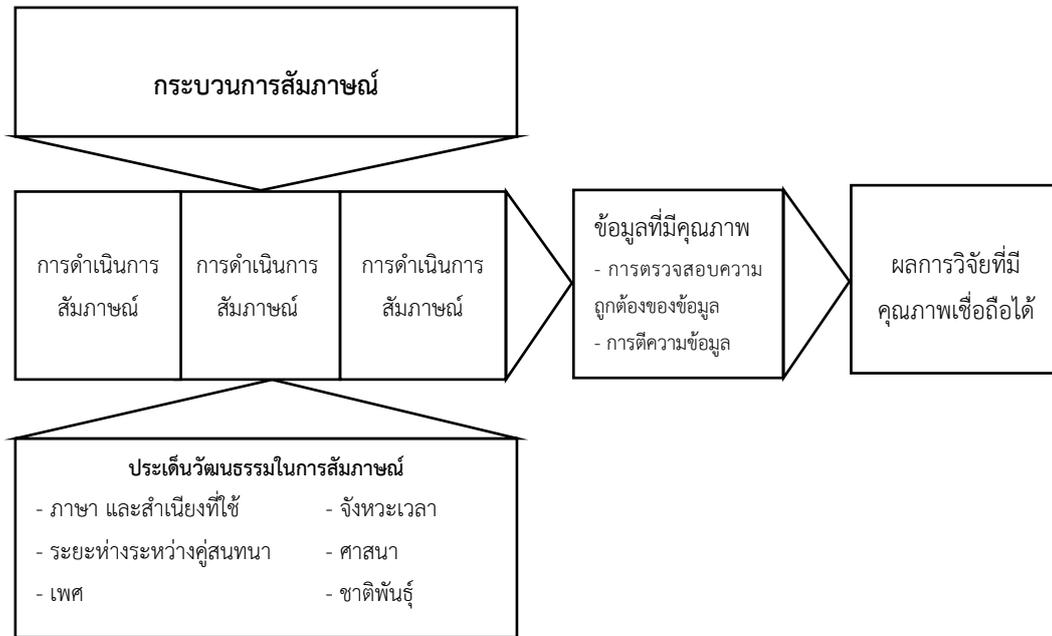
สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า การสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นเป็นการสัมภาษณ์เป็นการสนทนาอย่างไม่เป็นทางการระหว่างนักวิจัยผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางที่มีการโต้ตอบกันระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง และนักวิจัยผู้สัมภาษณ์สามารถนำไปวิเคราะห์ตามกระบวนการขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก ในการ

สัมภาษณ์นั้นนักวิจัยต้องคำนึงถึงประเด็นวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงที่จะนำไปสู่ผลการวิจัยที่มีคุณภาพและน่าเชื่อถือได้ต่อไป การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็นได้สามประเภท ประกอบด้วย แบบไม่มีโครงสร้าง แบบกึ่งโครงสร้าง และแบบมีโครงสร้าง โดยการวิจัยเชิงคุณภาพมักใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเป็นหลัก สำหรับประเด็นวัฒนธรรมที่สำคัญนั้นมีเจ็ดประการ ประกอบด้วย ภาษาและสำเนียงหรือน้ำเสียง (Paralinguistics) ระยะห่างระหว่างคู่สนทนาหรือระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ (Proxemics) เพศสภาพของผู้ให้ข้อมูลและนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ (Gender) สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลและนักวิจัยผู้สัมภาษณ์ (Status) รวมทั้งจังหวะเวลาในการสัมภาษณ์ (Timing) ศาสนา (Religious) และชาติพันธุ์ (Ethnicity) ซึ่งนักวิจัยผู้สัมภาษณ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจและต้องตระหนักถึงอยู่เสมอในประเด็นวัฒนธรรมทั้งเจ็ดประการนี้อย่างถ่องแท้ชัดเจน รวมทั้งการนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการสัมภาษณ์ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเตรียมการสัมภาษณ์ การดำเนินการสัมภาษณ์ และการปิดการสัมภาษณ์ รวมถึงการจัดการข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ต่อไป สำหรับแนวทางปฏิบัติในการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางวัฒนธรรมจะต้องเริ่มจากการศึกษาทำความเข้าใจประเด็นวัฒนธรรมทั้งเจ็ดประการ รวมถึงความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี และบรรทัดฐานทางสังคมของผู้ให้สัมภาษณ์อย่างลึกซึ้งก่อนการสัมภาษณ์ ในระหว่างสัมภาษณ์ควรใช้ภาษาและท่าทางที่เหมาะสม ตั้งคำถามด้วยความละเอียดอ่อนและให้ความเคารพต่อวัฒนธรรม การตีความข้อมูลต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม ซึ่งอาจใช้ผู้ช่วยวิจัยในท้องถิ่นหรือล่ามแปลภาษาเพื่อลดช่องว่างทางภาษาและวัฒนธรรม การปฏิบัติตามแนวทางเหล่านี้จะช่วยให้การสัมภาษณ์มีประสิทธิภาพ และได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ซึ่งกระบวนการตรวจสอบและตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยเฉพาะในประเด็นทางวัฒนธรรม จะสามารถตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จากหลายวิธีการ อาทิ การตรวจสอบข้อมูลโดยผู้ให้สัมภาษณ์ การตรวจสอบรอบด้านข้อมูล การสะท้อนกลับ การตรวจทานโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ส่วนการตีความข้อมูลนั้นผู้วิจัยต้องคำนึงถึงประเด็นทางวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมทั้งภาษา ค่านิยม และบรรทัดฐานทางสังคมที่อาจส่งผลกระทบต่อความหมายแฝงในคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์อย่างละเอียด และอาจปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในประเด็นทางวัฒนธรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มความถูกต้องในการตีความผลการวิจัยด้วย จากการศึกษาครั้งนี้พบว่ามีการศึกษาและตีพิมพ์เผยแพร่เกี่ยวกับการสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยตรงไม่มากนักโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะกล่าวถึงวิธีการสัมภาษณ์ที่เลือกใช้แต่ไม่ได้อธิบายในรายละเอียดจึงยังขาดแนวทางที่จะใช้สำหรับนักวิจัยใหม่หรือนักวิจัยที่ปรับเปลี่ยนกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ การศึกษาครั้งนี้จึงช่วยเพิ่มเติมความรู้ที่เป็นแนวทางเพื่อใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพในโอกาสต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักวิจัยใหม่หรือนักวิจัยที่ปรับเปลี่ยนกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณมาดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ

ความรู้ใหม่ที่ได้รับจากการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้คณะผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษามาสังเคราะห์เป็นความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษามาจัดทำเป็นแบบจำลองประเด็นวัฒนธรรมในการสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพต่อไป ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองประเด็นวัฒนธรรมในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ

ที่มา: คณะผู้ศึกษา, 2567

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ นักวิจัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักวิจัยใหม่หรือนักวิจัยที่ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์จากการวิจัยเชิงปริมาณมาดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพควรนำแบบจำลองความรู้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพอันจะนำไปสู่การวิจัยที่มีคุณภาพที่เชื่อถือ
2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในอนาคตต่อไป เนื่องจากการสัมภาษณ์มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับประเด็นทางจริยธรรมและจรรยาบรรณนักวิจัย เช่น การขอรับคำยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ปกครอง การรักษาความเป็นส่วนตัว และการคุ้มครองโดยปกปิดผู้ให้ข้อมูลไว้เป็นความลับ เป็นต้น ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติทางจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพนักวิจัยในการสัมภาษณ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง/References

- จำเนียร จวงตระกูล. (2553). *การวิจัยเชิงคุณภาพ: เครื่องมือสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาประเทศ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ศูนย์กฎหมายธุรกิจอินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด.
- จำเนียร จวงตระกูล, ศิวะพร ภูพันธ์, อุทัย อันพิมพ์ และ อารี ผสานสินธุวงศ์. (2566). การใช้การวิจัยเชิงคุณภาพยุทธศาสตร์การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีจากข้อมูลในงานรัฐประศาสนศาสตร์: การทบทวนวรรณกรรมแบบไม่ใช้ระบบ. *PAAT Journal*. 5(10), 7-34.
- จำเนียร จวงตระกูล, กล้าหาญ ณ น่าน และอรรถพล ศิริลัทธยากร. (2566). การนำการวิจัยแบบการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบไปใช้ในการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย. *PAAT Journal*. 5(9), 1-23.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2553). *ศาสนา. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ศาสนา (25 มีนาคม 2553)*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=ศาสนา-๒๕-มีนาคม-๒๕๕๓>.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). *ชาติพันธุ์. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ชาติพันธุ์ (15 กุมภาพันธ์ 2554)*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=ชาติพันธุ์-๑๕-กุมภาพันธ์>.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (2564). การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม*. 1(3), 1-3.
- Alamri, W. A. (2019). Effectiveness of Qualitative Research Methods: Interviews and Diaries. *International Journal of English and Cultural Studies*. 2(1), 65-70. Retrieved from <https://doi.org/10.11114/ijecs.v2i1.4302>.
- Bolderston, A. (2012). Conducting a Research Interview. *Journal of Medical Imaging and Radiation Sciences*. 43(1), 66-76. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.jmir.2011.12.002>.
- Boyce, C. & Neale, P. (2006). *CONDUCTING IN-DEPTH INTERVIEWS: A Guide for Designing and Conducting In-Depth Interviews for Evaluation Input*. PATHFINDER INTERNATIONAL. Retrieved from https://nyhealthfoundation.org/wp-content/uploads/2019/02/m_e_tool_series_indepth_interviews-1.pdf.
- Cheron, C., Salvagni, J., & Colomby, R. K. (2021). The Qualitative Approach Interview in Administration: A Guide for Researchers. *Journal of Contemporary Administration*, 26(4), e210011. Retrieved from <https://doi.org/10.1590/10.1590/1982-7849rac2022210011.en>.
- Cuoco, A., Arcadi, P., Figura, M. C., Piervisani, L., Alvaro, R., Vellone, E. & Durante, A. (2022). Designing and conducting qualitative research across countries and cultures: challenges

- for inclusiveness and rigour. *European Journal of Cardiovascular Nursing*. 21(8), 873–879.
- Denham, M. A. & Onwuegbuzie, A. J. (2013). Beyond Words: Using Nonverbal Communication Data in Research to Enhance Thick Description and Interpretation. *International Journal of Qualitative Methods*. 12(1), 670-696. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/160940691301200137>.
- Dhillon, P. (2022). How to write a good scientific review article. *The FEBS Journal*. 289(13), 3592–3602. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/febs.16565>.
- Dursun, B., (2023). A Qualitative Research Technique: Interview. *The Journal of Interdisciplinary Educational Research*. 7(14), 100-113. Retrieved from <https://doi.org/10.57135/jier.1245193>.
- Elhami, A. & Khoshnevisan, B. (2022). Conducting an Interview in Qualitative Research: The Modus Operandi. *MEXTESOL Journal*. 46(1), 1-7. Retrieved from <https://www.mextesol.net/journal/public/files/e2310aaf328014506afd393a7ca413a4.pdf>.
- Ferrari, R. (2015). Writing narrative style literature reviews. *Medical Writing*. 24(4), 230-235. Retrieved from <https://doi.org/10.1179/2047480615Z.000000000329>.
- Ferraro, G. P. (1998). *The Cultural Dimension of International Business*. Upper Saddle River, New Jersey, Prentice-Hall.
- Folayan, M. O., Olowokeere, A., Lusher, J., Aina, O., Gascon, A., Martínez-Pérez, G. Z. (2023). A qualitative insight into researchers' perceptions of gender inequality in medical and dental research institutions in Nigeria. *PLoS One*. 18(4). Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC10075448/>.
- Fox, N. (2006). *Using Interviews in a Research Project*. The NIHR RDS for the East Midlands / Yorkshire & the Humber.
- George, T. (2023). *Types of Interviews in Research | Guide & Examples*. Scribbr. Retrieved from <https://www.scribbr.com/methodology/interviews-research/>.
- George, T. & Merkus, J. (2023). *Structured Interview | Definition, Guide & Examples*. Scribbr. Retrieved from <https://www.scribbr.com/methodology/structured-interview/>.
- Green, B. N., Johnson, C. D., Adams, A. (2006). Writing narrative literature reviews for peer-reviewed journals: secrets of the trade. *Journal of Chiropractic Medicine*. 5(3), 101-117.

- Herod, A. (1993). Gender Issues in the Use of Interviewing as a Research Method. *The Professional Geographer*. 45(3), 305-317. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/j.0033-0124.1993.00305.x>.
- Hofstede, G., & Hofstede, G. J. (2005). *Cultures and Organizations: Software of the Mind*. New York: McGraw-Hill.
- Huelin, R., Iheanacho, I., Payne, K. & Sandman, K. (2015). *What's in a Name? Systematic and Non-Systematic Literature Reviews, and Why the Distinction Matters*. THE EVIDENCE FORUM May 2015. Retrieved from <https://www.evidera.com/wp-content/uploads/2015/06/Whats-in-a-Name-Systematic-and-Non-Systematic-Literature-Reviews-and-Why-the-Distinction-Matters.pdf>.
- Kitchenham, B., Brereton, O. P., Budgen, D., Turner, M., Bailey, J. & Linkman, S. (2009). Systematic literature reviews in software engineering – A systematic literature review. *Information and Software Technology*. 51(1), 7–15. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.infsof.2008.09.009>.
- Knapik, M. (2006). The Qualitative Research Interview: Participants' Responsive Participation in Knowledge Making. *International Journal of Qualitative Methods*. 5(3), 77-93. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/160940690600500308>.
- Komin, S. (1990). *The Psychology of the Thai People: Values and Behavioral Patterns*. Bangkok: National Institute for Development Administration.
- Kuhn, G. (2023). *Conducting Qualitative Research Interviews: 7 Steps to Follow*. Retrieved from <https://www.driveresearch.com/market-research-company-blog/6-step-process-to-conducting-qualitative-research-interviews/>.
- Kvale, S. (1996). *InterViews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Thousand Oaks: Sage.
- Leblanc, A. N. (2007). (Narrative) J School for People Who Never Went. In Kramer, M. and Call, W. *Telling True Stories: A Nonfiction Writers' Guide from the Nieman Foundation at Harvard University* (pp. 59-62). New York: PLUME.
- Leech, B. L. (2002). Asking Questions: Techniques for Semistructured Interviews. *Political Science and Politics*. 35(4), 665-668. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/1554805>.

- Lefkowich, M. (2019). When Women Study Men: Gendered Implications for Qualitative Research. *International Journal of Qualitative Methods*. 18, 1-9. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/1609406919872388>.
- Lie, M. L. S. (2006). Methodological Issues in Qualitative Research with Minority Ethnic Research Participants. *Research Policy and Planning*. 24(2), 91-103.
- Marshall, C. and G. B. Rossman (1999). *Designing Qualitative Research*. Thousand Oaks, California, Sage.
- McGrath, C., Palmgren, P. J. & Liljedahl, M. (2019). Twelve tips for conducting qualitative research interviews. *MEDICAL TEACHER*, 41(9), 1002–1006. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/0142159X.2018.1497149>.
- Mengist, W., Soromessa, T. & Legese, G. (2020). Method for conducting systematic literature review and meta-analysis for environmental science research. *MethodsX*. 7, 100777. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.mex.2019.100777>.
- Mwita, M.K. (2022). Factors to consider when using qualitative interviews in data collection. *Social Sciences, Humanities and Education Journal (SHE Journal)*. 3(3), 313–323.
- O'Hare, L. (2014). A Sensitive Question: Asking about Race in a Research Interview. *The Qualitative Report*. 19(44), 1-21. Retrieved from <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2014.1108>.
- Patton, M., Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods* (2nd ed.). Newbury Park, California: Sage.
- Porta C. M., Corliss H. L., Wolowic J. M., Johnson A. Z., Fogel K. F., Gower A. L., Saewyc E. M. & Eisenberg M. E. (2017). Go-along interviewing with LGBTQ youth in Canada and the United States. *Journal of LGBT Youth*. 14(1), 1-15. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/19361653.2016.1256245>.
- Punch, M. (1998). Politics and Ethics in Qualitative Research. In N. K. Denzin and Y. S. Lincoln (Eds.), *The Landscape of Qualitative Research: Theories and Issues*. (pp. 156-184). Thousand Oaks: Sage.
- Rahman, A., Zulkifle, M., Aslam, M. & Khan, M. R. (2019). Components of Writing a Review Article. *Journal of Integrated Community Health*. 8(1), 8-12.
- Rainbow Health Ontario. (2012). *Qualitative Interviewing with LGBTQ Communities*. Retrieved from <https://www.rainbowhealthontario.ca/resource-library/rho-research-methods-qualitative-research-with-lgbtq-communities/>.

- Rashidi, M. N., Begum, R. A., Mokhtar, M. & Pereira, J. J. (2014). The Conduct of Structured Interviews as Research Implementation Method. *Journal of Advanced Research Design*. 1(1), 28-34. Retrieved from <https://www.akademiabaru.com/submit/index.php/ard/article/view/4779>.
- Robinson, O. C. (2023). Probing in qualitative research interviews: Theory and practice. *Qualitative Research in Psychology*. 20(3), 382–397. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/14780887.2023.2238625>.
- Ryan, F., Coughlan, M. & Cronin, P. (2009). Interviewing in qualitative research: The one-to-one interview. *International Journal of Therapy and Rehabilitation*. 16(6), 309-314. Retrieved from <https://doi.org/10.12968/ijtr.2009.16.6.42433>.
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*. 104, 333–339. Retrieved from <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>.
- Stuckey, H. L. (2013). Three types of interviews: Qualitative research methods in social health. *Journal of Social Health and Diabetes*. 1(2), 56-59. Retrieved from <https://doi.org/10.4103/2321-0656.115294>.
- Taherdoost, H. (2022). How to Conduct an Effective Interview; A Guide to Interview Design in Research Study Authors. *International Journal of Academic Research in Management (IJARM)*. 11(1), 39-51.
- Trompenaars, F., & Hampden-Turner, C. (1998). *Riding the Waves of Culture: Understanding Cultural Diversity in Global Business* (2nd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Usunier, J. (1998). *International and Cross-Cultural Management Research*. London: Sage.
- Walton, Q. L., Kennedy, P. P., Oyewuwo, O. B. & Allen, P. (2022). “This Person is Safe”: An Exemplar of Conducting Individual Interviews in Qualitative Research with Black Women. *International Journal of Qualitative Methods*. 21(2022). Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/16094069221147776>.
- Whiteley, A., M. McCabe, et al. (1998). *Planning for the Qualitative Research Interview*. Working Paper Series 98.01. Perth, Aus, Curtin University of Technology, Graduate School of Business.
- Xiao, Y. & Watson, M. (2019). Guidance on Conducting a Systematic Literature Review. *Journal of Planning Education and Research*. 39(1), 93–112. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0739456X17723971>.

- Young, J. C., Rose, D. C., Mumby, H. S., Benitez-Capistros, F., Derrick, C. J., Finch, T., Garcia, C., Home, C., Marwaha, E., Morgans, C., Parkinson, S., Shah, J., Wilson, K. A. & Mukherjee, N. (2018). A methodological guide to using and reporting on interviews in conservation science research. *Methods in Ecology and Evolution*. 9(1), 10–19. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/2041-210X.12828>.
- Zhang, T. & Okazawa, R. (2023). Managing neutrality, rapport, and antiracism in qualitative interviews. *Qualitative Research*. 23(6), 1689-1713. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/epub/10.1177/14687941221110183>.